

Till
Regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen

Revisionsberättelse för nämnden för Hälsan och Stressmedicin år 2020

Vi, av regionfullmäktige utsedda revisorer har granskat nämnden för Hälsan och Stressmedicins verksamhet under år 2020.

Nämnden för Hälsan och Stressmedicin ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till regionfullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt regionfullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och regionens reglemente för revisorskollegiet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vår samlade kommentar och bedömning från granskningen under året samt omfattningen av granskningen framgår av revisionens årspromemoria, som fogats till revisionsberättelsen för regionstyrelsen.

Vi bedömer att verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi har vid granskningen av nämndens redovisning funnit att den fyller kraven enligt lag 2018:597 om kommunal bokföring och redovisning.

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för nämnden för Hälsan och Stressmedicin och dess enskilda ledamöter.

Vänersborg den 17 mars 2021

Birgitta Eriksson
Ordförande

Krister Stensson
Vice ordförande

Ulla Göthager

Sven Liljegren

Ulf Sjösten

Per Waborg

Bo-Lennart Bäcklund

Gun Alexandersson Malm

Marie Engström Rosengren

Staffan Albinsson

Wimar Sundeen

Revisionsenheten
Västra Götalandsregionen
2021-02-25

Årsrapport 2020

Nämnden för Hälsan och Stressmedicin
REV 2020-00060

Innehåll

Sammanfattning	3
Årets granskning	5
Nämndens ansvar	6
Resultatet av revisorernas granskning.....	7
Ekonomi.....	7
Verksamhet	8
Intern styrning och kontroll.....	10
Uppföljning av tidigare års rekommendationer	11
Räkenskaper.....	11
Sammanfattande bedömning och rekommendationer	12
Bedömning.....	12
Rekommendationer	12
Bilaga 1. Förteckning av revisionskriterier.....	13

Sammanfattning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Förutsättningarna för revision av regionens verksamheter år 2020 ser lite annorlunda ut än tidigare år. Pandemin har väsentligt förändrat utgångspunkterna för årets revision. Covid-19 har präglat både revisionens och nämnder och styrelserns arbete under året. Revisorskollegiet beslutade redan i april att årets revision ska präglas mer av ett stödande och framåtriktat arbetssätt än av ett strikt granskande arbetssätt.

Nämndens resultat för verksamhetsåret 2020 var innan ersättning för Covid-19 kostnader genom stadsbidrag -1,9 mnkr. Nämnden ska ersättas med 3,4 mnkr genom statsbidrag och kommer således att ha ett resultat på 1,5 mnkr för 2020. Nämnden har uppfyllt målet om en ekonomi i balans. Nämnden har till stora delar klarat att balansera den minskade efterfrågan av tjänster genom lägre kostnader för personal.

Det finns en risk för att efterfrågan fortfarande är låg under delar av 2021 i och med restriktioner som finns avseende pandemin. Nedgången i efterfrågan av tjänster noterades redan i budgetarbetet inför 2020 och lyftes i arbetet med intern kontroll, där flera kunder signalerade en minskad efterfrågan, varpå pandemin inte med säkerhet är den enda faktorn som påverkar efterfrågan. Risken finns därmed att pandemin och andra faktorer påverkar nämndens möjligheter till en ekonomi i balans 2021. Vi bedömer att det finns en tydlig ekonomistyrning som är nedbruten till respektive enhet och medarbetare. Enheterna är delaktiga i budgetarbetet och uppföljning av budgeten är tydlig.

Till de två beslutade målen i budgeten finns beslutade aktiviteter kopplade. Till det första målet finns även indikatorer kopplade. I årsredovisningen saknas en beskrivning av vissa genomförda aktiviteter. Det saknas även en koppling mellan aktiviteten i första målet och de beslutade indikatorerna.

Revisionsenhetens bedömning är att styrelsen i allt väsentligt har säkerställt att förvaltning och verksamheter följer gällande lagstiftning och de nationella riktlinjer som är styrande för verksamheten.

Under året har revisionen uppmärksammat att nämnden för Hälsa och Stressmedicin säljer företagshälsovård till externa parter samt att nämnden har uppdrag som inte rymms inom reglementet. Nämnden bedöms även arbeta med internkontroll i allt väsentligt på ett ändamålsenligt sätt.

Revisionsenhetens bedömning är att nämnden för Hälsan och Stressmedicin följt regionstyrelsens riktlinjer och att redovisningen är rättvisande.

Utifrån vad som framkommit i årets granskning av nämnden för Hälsan och Stressmedicin bedömer revisionsenheten att verksamheten bedrivits ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och med en tillräcklig intern kontroll.

För verksamhetsåret 2020 ges följande rekommendationer:

- Nämnden för Hälsan och Stressmedicin rekommenderas att tydligare skapa en koppling mellan fullmäktiges prioriterade mål, beslutade aktiviteter och indikatorer, samt att återkoppla aktiviteterna som genomförts under året för att på ett tydligt sätt redogöra för verksamhetens arbete mot fullmäktiges prioriterade mål.
- Nämnden rekommenderas att följa utvecklingen av efterfrågan av tjänster för att vid behov vidta åtgärder för att säkerställa en ekonomi i balans.

Årets granskning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig. Revisorernas granskning utgår från att nämnden ska utforma styrning, uppföljning och kontroller utifrån nämndens ansvar. Nämnden ska också se till att styrning, uppföljning och kontroller genomförs i verksamheten.

Förutsättningarna för revision av regionens verksamheter år 2020 ser lite annorlunda ut än tidigare år. Pandemin har väsentligt förändrat utgångspunkterna för årets revision. Covid-19 har präglat både revisionens och nämnder och styrelserns arbete under året. Revisorskollegiet beslutade redan i april att årets revision ska präglas mer av ett stödande och framåtriktat arbetssätt än av ett strikt granskande arbetssätt. Allt i syfte att inte belasta verksamheterna med för mycket extra arbete då energin behövdes till att hantera en allvarlig kris.

Det uppdrag som regionfullmäktige gav nämnder och styrelser i samband med att budget 2020 fastställdes har fått stå tillbaka för ett helt annat uppdrag, att hantera en pandemi. Revisionens fokus har fått förskjutas från att enbart granska utifrån regionfullmäktiges grunduppdrag till att granska och ansvarspröva utifrån både krishantering och genomförande av grunduppdraget. I revisionens ansvarsprövning finns därmed som grund och utgångspunkt även de förändrade förutsättningarna för att klara grunduppdraget som pandemin inneburit. Revisionen konstaterar att det har varit komplicerat att bedöma enskilda nämnder och styrelserns revisionsansvar för 2020 då pandemin radikalt förändrat förutsättningarna för ledning, styrning och kontroll under året.

Grunden för årets ansvarsprövning har trots allt varit regionfullmäktiges budget. Budgeten antogs långt innan pandemin var ett faktum. För att hantera den uppkomna situationen har därför regionfullmäktige, regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsstyrelsen under året fattat kompletterande beslut i syfte att hantera krisen som påverkat nämnder och styrelserns uppdrag. Även hanteringen av dessa beslut har påverkat revisionens ställningstagande.

Med ovan som utgångspunkt har revisionen för år 2020 formulerat en övergripande revisionsfråga som varit vägledande i revisionens granskningsinsatser för året. Revisionsfrågan lyder: "Har nämnden/styrelsen bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt vis och med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och en tillräcklig intern kontroll ställ till vad konsekvenserna av Covid-19 motiverat."

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionssed för kommunal verksamhet. Revisionen har vidare genomförts med grund i de styrande dokument för revisorskollegiet samt revisionsenheten som anger preciserade anvisningar för granskningens genomförande och bedömningar. Ansvarig för genomförd granskning är Karin Norrman Elgh. Därtill har räkenskaperna granskats av revisionsbyrå PwC. Kvalitetsgranskare för rapporten har varit Vilhelm Rundquist.

Ansvariga tjänstepersoner på förvaltning har beretts tillfälle att faktagranska rapportens innehåll.

Nämndens ansvar

Nämnden granskas och bedöms utifrån det samlade uppdrag och ansvar som framgår av regionfullmäktiges budget och nämndens reglemente.

I nämnden reglemente framgår bland annat att:

Nämnden bedriver Västra Götalandsregionens interna företagshälsovård och ska fullgöra överenskommelser om intern företagshälsovård med andra nämnder och styrelser i Västra Götalandsregionen samt åt de aktiebolag där Västra Götalandsregionen äger mer än hälften av aktierna.

Nämnden bedriver forskning, utvecklingsarbete och kunskapsspridning om stress, hälsa och psykosocial arbetsmiljö.

Resultatet av revisorernas granskning

I detta avsnitt ges en beskrivning av genomförd granskning, de iakttagelser som gjorts samt revisionsenhetens bedömning. Inom några områden ges rekommendationer avseende åtgärder som nämnden bör vidta.

Ekonomi

I detta avsnitt görs en beskrivning och bedömning av nämndens ekonomiska resultat för verksamhetsåret. Inledningsvis beskrivs nämndens måluppfyllelse och ekonomiska resultat. Därefter redogörs för de iakttagelser som gjorts i årets granskning.

Måluppfyllelse

Nämndens resultat för verksamhetsåret 2020 var innan ersättning för Covid-19 kostnader genom stadsbidrag -1,9 mnkr. Nämnden ska ersättas med 3,4 mnkr genom statsbidrag och kommer således att ha ett resultat på 1,5 mnkr för 2020. Nämnden har uppfyllt målet om en ekonomi i balans.

Iakttagelser

Nämnden har under 2020 haft en sjunkande efterfrågan på tjänster på grund av pandemin. Främst har efterfrågan på organisatoriska satsningar minskat. Försäljningen av tjänster uppgick 2020 till 107,7 mnkr (2019 113,4 mnkr) vilket är en avvikelse från budget på -8,3 mnkr.

Nämnden har till stora delar klarat att balansera den minskade efterfrågan av tjänster genom lägre kostnader för personal. Kostnaden för personal 2020 landade på -102,2 mnkr (2019 104,4 mnkr) vilket är 6,0 mnkr lägre än budget. Även lokalkostnaderna för 2020 har varit lägre än budgeterat med 1,2 mnkr.

Nämnden redovisar att de har lagt 3000 timmar under året på insatser relaterade till Covid-19. Dessa kommer de att ersättas för med 3,4 mnkr.

Revisionsenheten vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av nämndens ekonomistyrning:

- Nämndens budget är nedbruten på enhetsnivå med tydliga kopplingar till bemanning.
- Verksamhetsansvariga och kundansvariga är delaktiga i budgetarbetet.
- Varje enhet har en egen budget, budget ner till varje medarbetare.
- Uppföljning av budgeten sker månadsvis på enhetsnivå och återkopplas till nämnden.
- Budget kommuniceras tydligt med chefer och medarbetare. Genomgång och uppföljning av budget sker på enheternas arbetsplatsträffar.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att nämnden har en ekonomi i balans. Nämnden har lyckats balansera den minskade efterfrågan med lägre personal och lokalkostnader. Det finns en risk för att efterfrågan fortfarande är låg under delar av 2021 i och med de restriktioner som finns avseende pandemin. Nedgången i efterfrågan av tjänster noterades redan i budgetarbetet inför 2020 och lyftes i arbetet med intern kontroll, där flera kunder signalerade en minskad efterfrågan, varpå pandemin inte med säkerhet är den enda faktorn som påverkar efterfrågan. Risken finns därmed att pandemin och andra faktorer påverkar nämndens möjligheter till en ekonomi i balans 2021.

Vi bedömer att det finns en tydlig ekonomistyrning som är nedbruten till respektive enhet och medarbetare. Enheterna är delaktiga i budgetarbetet och uppföljning av budgeten är tydlig.

Rekommendationer

Nämnden rekommenderas att följa utvecklingen av efterfrågan av tjänster för att vid behov vidta åtgärder för att säkerställa en ekonomi i balans.

Verksamhet

I detta avsnitt görs en beskrivning och bedömning av nämndens verksamhetsmässiga resultat för verksamhetsåret. Här redogörs också för de iakttagelser och bedömningar som gjorts i årets granskning.

Måluppfyllelse

Nämnden har redovisat följande måluppfyllelse i årsredovisningen:

	Skapa attraktiva arbetsplatser och förbättra möjligheterna till karriär- och kompetensutveckling
	Den psykiska hälsan ska förbättras liksom tillgängligheten till vård för personer med psykisk sjukdom
	Den medicinska kvaliteten ska öka och den organisatoriska effektiviteten förbättras

Utöver de av fullmäktige uppsatta målen har nämnden beslutat om ett eget mål:

Hälsan och Stressmedicin ska genom utbildning/information söka påverka förvaltningarna till att se förebyggande och hälsofrämjande insatser inom arbetsmiljö som det som ger hållbara och positiva effekter över tid.

Vår granskning av nämndens målstyrning har sin utgångspunkt i följande:

- Att den omfattar samtliga för nämnden relevanta RF-mål och fokusområden och att de vid behov omformulerats så att de utgår från nämndens specifika uppdrag och ansvar
- Att målen brutits ned så att de blir meningsfulla i styrningen av verksamheten
- Att nämnden och förvaltningsledningen faktiskt följt upp måluppfyllelse löpande under verksamhetsåret och vid behov agerat på bristande måluppfyllelse

Iakttagelser

Vi vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av nämndens målstyrning:

Till de två beslutade målen i budgeten finns beslutade aktiviteter kopplade. Till det första målet finns även indikatorer kopplade. I årsredovisningen saknas en beskrivning av vissa genomförda aktiviteter. Det saknas även en koppling mellan aktiviteten i första målet och de beslutade indikatorerna.

Vi konstaterar att nämnden redovisar tre av fullmäktiges prioriterade mål i årsredovisningen men att nämnden i budgeten har beslutat om två av fullmäktiges prioriterade mål.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att det saknas en redogörelse för vissa genomförda aktiviteter som är kopplade till fullmäktiges prioriterade mål. Revisionsenheten bedömer även att det saknas en tydlig koppling mellan indikatorerna, aktiviteterna och det prioriterade målet.

Rekommendationer

Nämnden för Hälsan och Stressmedicin rekommenderas att tydligare skapa en koppling mellan fullmäktiges prioriterade mål, beslutade aktiviteter och indikatorer, samt att återkoppla aktiviteterna som genomförts under året för att på ett tydligt sätt redogöra för verksamhetens arbete mot fullmäktiges prioriterade mål.

Verksamhetsstyrning

Iakttagelser

Revisionsenheten vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av nämndens verksamhetsstyrning:

Nämndens styrning under Covid-19

Nämnden har under 2020 haft lägre intäkter då efterfrågan har gått ner under pandemin. Nämnden har lyckats parera de lägre intäkterna med lägre kostnader för personal samt lokaler.

Under 2020 har nämnden arbetat aktivt med att stötta sjukvården genom att upprätta en stödlinje för chefer och stötta med arbetsmiljön i uppsatta tält. Hälsan och Arbetslivet har även påskyndat utvecklingen av ett digitalt arbetssätt och erbjuder nu i större utsträckning digitala möten.

Bedömning

Revisionsenheten bedömer att nämnden har arbetat på ett ändamålsenligt sätt med de frågor som uppkommit till följd av pandemin under 2020.

Rekommendationer

Ingen rekommendation ges.

Intern styrning och kontroll

I detta avsnitt görs en beskrivning och bedömning av nämndens interna styrning och kontroll. Inledningsvis beskrivs nämndens styrmiljö, styrdokument och formalia. Därefter redogörs för de iakttagelser som gjorts i årets granskning.

Iakttagelser

Revisionsenheten vill lyfta följande iakttagelser som vi gjort under vår grundläggande granskning av nämndens interna styrning och kontroll:

Nämnden har haft sex nämndsmöten under året. Mycket av rapporteringen till nämnden har handlat om Covid-19 och arbetet kring och påverkan av pandemin. Styrmiljön är dokumenterad i och med intern kontrollarbetet. Årets granskning visar att det finns en strategi för hur de två verksamheterna Institutet för stressmedicin och Hälsan och Arbetet ska drivas. Årets granskning visar även att det finns ett dokumenterat och uttalat kvalitetssystem. Uppföljning av verksamheten sker på enhetsnivå och återrapporteras till nämnden på respektive nämndsmöte.

Nämnden har beslutat om budget och mål för verksamheten i enlighet med de riktlinjer som finns i VGR. Nämnden har även beslutat om delegationsordning för nämnden som utgår ifrån standardmallen inom VGR.

Nämnden tog beslut om en internkontrollplan för 2020 i januari. Till planen har kontrollmiljö dokumenterats och en riskanalys och riskvärdering genomförts. Under 2020 har internkontrollarbetet genomförts i samband med budgetarbetet och planen har beslutats samtidigt som budgeten för 2021.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att nämnden i allt väsentligt har säkerställt att förvaltning och verksamheter följer gällande lagstiftning och de nationella riktlinjer som är styrande för verksamheten. Nämnden bedöms även arbeta med internkontroll i allt väsentligt på ett ändamålsenligt sätt. Nämnden har under året arbetat med sin riskanalys som berör en stor del av styrelsens ansvarsområde.

Försäljning externa kunder

Under året har revisionen uppmärksammat att nämnden för Hälsa och Stressmedicin säljer företagshälsovård till externa parter. Under dialogmötet mellan revisorskollegiet och presidiet för nämnden för Hälsan och Stressmedicin den 2 september 2020 påtalade kollegiet att det kan finnas hinder utifrån dels nämndens reglemente dels utifrån lagstiftning att sälja tjänster till externa parter. Nämnden beslutade efter dialogmötet att ge förvaltningen i uppdrag att utreda frågan om försäljning av företagshälsovård till externa parter utifrån gällande lagstiftning. Efter svar från juridiska enheten inom VGR beslutade nämnden att denna del av verksamheten ska avvecklas under 2021 samt att uppdraget till förvaltningen att utreda frågan om försäljning av företagshälsovård till externa parter är förenligt med lagstiftning som avklarat.

Nämnden för Hälsan och Stressmedicin har utifrån diskussioner med kollegiet även haft upp frågan om deras reglemente och uppdrag på sitt första nämndsmöte i januari 2021.

Bedömning

Revisionen bedömer att nämnden för Hälsan och Stressmedicin har hanterat frågan kring försäljning av tjänster till externa parter på ett tillfredsställande sätt.

Rekommendationer

Ingen rekommendation ges.

Uppföljning av tidigare års rekommendationer

I detta avsnitt görs en uppföljning av tidigare års lämnade rekommendationer.

Iakttagelser

Lämnade rekommendationer	Omhändertagen
Ange år 2020	
Nämnden för Hälsan och Stressmedicin rekommenderas att fortsätta sitt interna kontrollarbete för att säkerställa att de har en tillräcklig intern kontroll och följer regionens policy.	Ja, se avsnitt intern styrning och kontroll.

Räkenskaper

Att räkenskaperna är rättvisande innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisning och delårsrapport är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

Granskningen av räkenskaperna har genomförts av PwC och innefattar följande delar;

- Översiktlig granskning av delårsrapport per augusti år 2020

- Löpande redovisningsrutiner
- Årsbokslut

Nedan visas resultatet av granskningen.

Iakttagelser

Inga väsentliga avvikelser.

Bedömning

Revisionsenhetens bedömning är att nämnden för Hälsan och Stressmedicin följt regionstyrelsens riktlinjer och att redovisningen är rättvisande.

Sammanfattande bedömning och rekommendationer

Bedömning

Årets revision har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionsred för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorskollegiet samt från en granskningsplan avseende styrelsen. Granskningen har genomförts utifrån revisionsenhetens granskningsprogram och i dialog med berörda verksamheter.

Utifrån vad som framkommit i årets granskning av nämnden för Hälsan och Stressmedicin bedömer revisionsenheten att verksamheten bedrivits ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och med en tillräcklig intern kontroll. Revisionsenheten vill dock uppmärksamma nämnden på följande rekommendationer.

Rekommendationer

För verksamhetsåret 2020 ges följande rekommendationer:

- Nämnden för Hälsan och Stressmedicin rekommenderas att tydligare skapa en koppling mellan fullmäktiges prioriterade mål, beslutade aktiviteter och indikatorer, samt att återkoppla aktivisterna som genomförts under året för att på ett tydligt sätt redogöra för verksamhetens arbete mot fullmäktiges prioriterade mål.
- Nämnden rekommenderas att följa utvecklingen av efterfrågan av tjänster för att vid behov vidta åtgärder för att säkerställa en ekonomi i balans.

Bilaga 1. Förteckning av revisionskriterier

- Kommunallagen (2017:725)
- Förvaltningslagen (2019:900)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (2018:597)
- Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
- Patientlag (2014:821)
- RF:s budget 2020, beslutad av RF 2019-06-10 (Dnr: RS 2019-03241).
- Reglemente, beslutad av RF 2019-06-10 – 11 (Dnr: RS 2018-03535)
- Delegeringsordning, beslutad av nämnden 2020-04-16
- Policy för styrning, beslutad av RF 2019-05-28 (Dnr: RS 2019-02491)
- Vägledning för nämnders och styrelserns arbete, beslutad av RS 2017-12-12 (Dnr: RS 2017-04735)
- Regionens ärendehandbok beslutad av regiondirektören 2017-06-26 (Dnr: RS 2017- 02773).
- Riktlinje för god ekonomisk hushållning, beslutad av RS 2020-05-12 (Dnr: RS 2019-06176)
- Regiongemensamma riktlinjer för detaljbudgetarbetet 2020, beslutad av RS 2019-06-25 (Dnr: RS 2019-02873)
- Rutin uppföljning 2020, beslutad av ekonomidirektören 2020-11-17
- Detaljanvisning årsbokslut 2020 på intranätet
- Regionens ekonomihandbok på intranätet